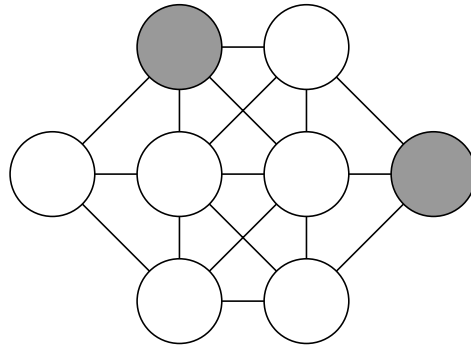

2009/2010
59. ročník MO

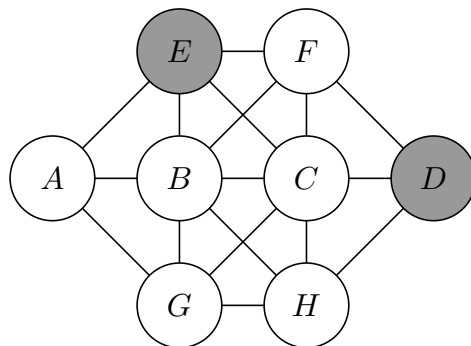
Riešenia úloh obvodného kola kategórie Z6

1. Vpíšte do krúžkov čísla 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 a 8 tak, aby žiadne dve po sebe idúce čísla neboli spojené čiarou a v sivých krúžkoch boli nepárne čísla. (S. Bednářová)

Obr. 1

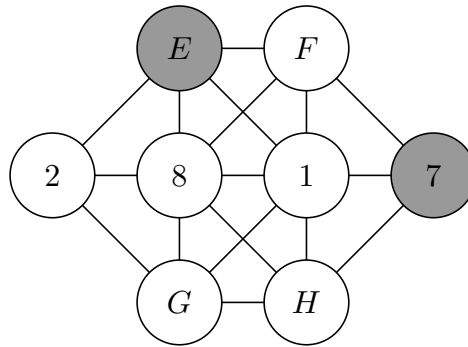
Riešenie. Krúžky, ktoré sú spojené čiarou, budeme volať *susednými*. Označme jednotlivé krúžky písmenami ako na obr. 2. Postupne do nich budeme dopĺňať čísla tak, aby boli splnené zadané pravidlá.

Obr. 2

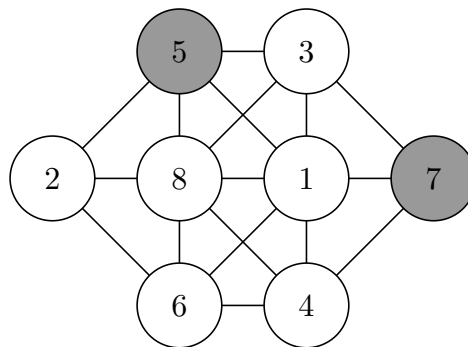
V krúžku B nemôže byť žiadne z čísel 2, 3, 4, 5, 6, 7. Ak by v ňom totiž bolo napríklad číslo 2, čísla 1 a 3 by nesmeli byť v krúžku susediacom s B , museli by teda byť obe v krúžku D , čo nie je možné. Rovnako aj ku každému z čísel 3, 4, 5, 6, 7 máme dve čísla, ktoré s ním nesmú susediť. Z podobného dôvodu ani v krúžku C nemôže byť žiadne z čísel 2, 3, 4, 5, 6, 7. V krúžkoch B a C teda môžu byť iba čísla 1 a 8.

Ak by v krúžku B bolo číslo 1, po ňom idúce číslo 2 by muselo byť v sivom krúžku D , aby nesusedilo s 1. Tým by sa však porušilo pravidlo, že v sivých krúžkoch musia byť nepárne čísla. V krúžku B teda môže byť iba číslo 8. Číslo 7 potom musí byť v krúžku D , aby nesusedilo s 8. Pre krúžok C už máme iba jedinú možnosť – je v ňom číslo 1. Číslo 2 s ním nesmie susediť, takže musí byť v A (obr. 3).

Obr. 3

Ďalšie čísla už teraz doplníme ľahko. Číslo 6 nemôže byť v F ani v H , lebo nesmie susediť s číslom 7, a nemôže byť ani v sivom krúžku E , pretože je párne. Ostáva tak jediná možnosť: 6 je v G . Na krúžky E, F, H zvýšili čísla 3, 4, 5. Z nepárnych čísel 3, 5 musí byť v sivom E číslo 5 (lebo 3 nesmie susediť s 2), číslo 4 potom musí byť v H , aby nesusedilo s 5 a do F doplníme posledné číslo 3. Nakoniec ešte overíme, že pre takéto rozloženie (obr. 4) sú splnené všetky podmienky zadania.

Obr. 4

Návrh hodnotenia. 2 body za vysvetlenie, že krúžky B, C majú po 6 susedov, preto tam musia byť čísla 1 a 8; 2 body za správne doplnenie čísel 1, 2, 7; 2 body za doplnenie zvyšných čísel. Ak riešiteľ metódou „pokus-omyl“ (bez zdôvodnenia jednotlivých krokov) čísla správne doplní, ale neukáže, že iné riešenie neexistuje, dajte 5 bodov.

2. *Myslím si štvorciferné číslo, ktorého každá číslica je iná. Keď škrtnem posledné dve číslice v tomto čísle, dostanem prvočíslo. Rovnako dostanem prvočíslo aj v prípade, keď vyškrtnem z mysleného čísla druhú a štvrtú číslicu, a dokonca aj v prípade, keď z neho vyškrtnem prostredné dve číslice. Moje myslené číslo ale prvočíslo nie je – dá sa bezo zvyšku deliť tromi. Čísel, ktoré majú tieto vlastnosti, je viac. To moje je najväčšie z nich. Ktoré číslo si myslím?* (M. Petrová)

Riešenie. Hľadáme číslo v tvare \overline{abcd} (čísllice a, b, c, d sú rôzne). Podľa zadania je \overline{ab} prvočíslo, taktiež aj \overline{ac} a \overline{ad} . Hľadáme teda tri rôzne dvojčiferné prvočísla, ktoré začínajú rovnakou číslicou (t.j. číslica na mieste desiatok je rovnaká). Vypísaním prvočísel od 10 do 99 zistíme, ktoré trojice prichádzajú do úvahy:

- 1. trojica: 13, 17, 19, číslica $a = 1$,
- 2. trojica: 41, 43, 47, číslica $a = 4$,

- 3. trojica: 71, 73, 79, číslica $a = 7$.

Pri každej trojici čísel zistíme, či sa dá z príslušných číslic vytvoriť číslo deliteľné tromi:

- 3. trojica: číslice 7, 1, 3, 9, ciferný súčet 20 – keďže nie je ciferný súčet deliteľný tromi, nie je ani číslo vytvorené z týchto číslic (v ľubovoľnom poradí) deliteľné tromi.
- 2. trojica: číslice 4, 1, 3, 7, ciferný súčet 15 – keďže je ciferný súčet deliteľný tromi, je aj číslo vytvorené z týchto číslic (v ľubovoľnom poradí) deliteľné tromi.
- 1. trojica: číslice 1, 3, 7, 9, ciferný súčet 20 – keďže nie je ciferný súčet deliteľný tromi, nie je ani číslo vytvorené z týchto číslic (v ľubovoľnom poradí) deliteľné tromi.

Vyhovujú iba prvočísla z druhej trojice. Prvá číslica hľadaného štvorciferného čísla je 4, pretože prvočísla začínajú štvorkou. Ostatné číslice zoradíme od najväčšej po najmenšiu, aby sme dostali najväčšie číslo. Hľadané číslo je 4731.

Poznámka. Riešiteľ nemusí preverovať deliteľnosť tromi pri celej trojici naraz (t.j. kritériom deliteľnosti). Môže tiež vytvoriť všetky čísla z nájdených číslic (t.j. vymieňať číslice na mieste stoviek, desiatok a jednotiek; číslica na mieste tisícok je určená jednoznačne), zoradiť ich podľa veľkosti od najväčšieho po najmenšie a postupne skúšať, či ich možno deliť tromi bezo zvyšku.

Návrh hodnotenia. 2 body za vypísanie uvedených troch trojíc prvočísel (2 body dajte aj v prípade, keď riešiteľ začal deliteľnosť tromi pre príslušné trojice čísel ihneď overovať, a teda po nájdení trojice 41, 43, 47 už trojicu 13, 17, 19, z ktorej môže vzniknúť už iba menšie štvorciferné číslo, nehľadal); 3 body za zamietnutie trojíc 71, 73, 79 a 13, 17, 19 pre nesplnenie podmienky deliteľnosti (3 body dajte aj v prípade, keď riešiteľ po nájdení vyhovujúcej trojice 41, 43, 47 už trojicu 13, 17, 19 neskúšal); 1 bod za nájdenie správneho výsledku 4731.

3. *Krabička tvaru kocky s hranou dĺžky 4 cm je úplne naplnená uloženými malými kockami s hranou dĺžky 1 cm. Vymysli všetky rôzne krabičky také, ktoré majú štvorcové dno a všetky kocky sa do každej z nich presne vojdú. Napíš ich rozmery. (M. Krejčová)*

Riešenie. V opísanej krabičke je práve 64 malých kociek, pretože pri každej hrane krabičky sú 4 malé kocky a $4 \cdot 4 \cdot 4 = 64$. Hľadáme teda všetky možné rozklady čísla 64 na súčin troch činiteľov, z ktorých dva sú rovnaké:

- $1 \cdot 1 \cdot 64$,
- $2 \cdot 2 \cdot 16$,
- $4 \cdot 4 \cdot 4$,
- $8 \cdot 8 \cdot 1$.

Okrem krabičky s rozmermi 4 cm, 4 cm, 4 cm použitej v zadaní môžeme vytvoriť ešte tri ďalšie krabičky, ktorých rozmery sú (prvé dva údaje vždy zodpovedajú dnu): 1 cm, 1 cm, 64 cm alebo 2 cm, 2 cm, 16 cm alebo 8 cm, 8 cm, 1 cm.

Návrh hodnotenia. 2 body za vypočítanie počtu kociek v zadanej krabičke; 1 bod za vysvetlenie, ktoré rozklady čísla 64 na súčin je nutné hľadať; po 1 bode za nájdenie potrebného súčinu a z neho vyplývajúcich rozmerov novej krabičky (t.j. maximálne 3 body za túto časť), súčin zodpovedajúci krabičke zo zadania a jej rozmery nechajte bez bodu.

Poznámka. Ak riešiteľ uvedie vo svojej práci iba informáciu o rozmeroch krabičky zo zadania (t.j. 4 cm, 4 cm, 4 cm) a žiadnu ďalšiu informáciu, ktorá by bola bodovo hodnotená (napr. počet všetkých kociek), nehodnoťte túto úlohu žiadnym bodom. To, či riešiteľ medzi hľadané krabičky zahrnie alebo nezahrnie aj krabičku uvedenú v zadaní, nemá vplyv na hodnotenie úlohy.

Pri každej úlohe sa za akékoľvek úplné riešenie prideluje 6 bodov. Ak žiak rieši úlohu postupom, ktorý sa odlišuje od všetkých tu uvedených riešení, ale úlohu nevyrieši úplne, bodovacia schéma sa zvolí tak, aby čo najlepšie korešpondovala s návrhom hodnotenia tu uvedeným. Úspešným riešiteľom je ten žiak, ktorý získa 9 alebo viac bodov.

Prosíme o zaslanie výsledkových listín obvodných kôl predsedom KKMO alebo nimi poverenej osobe.